

Från redaktionen

En snöig och blåsig dag i början av mars trängdes bortåt tusen personer, mest kvinnor, utanför den gamla universitetsbyggnaden i centrala Köpenhamn. En äldre köpenhamnare frågade oss vad som skulle hända. En disputation, svarade vi, men på grund av en viss språkförbistring uppfattade han det som demonstration. Till slut hade vi förklarat att det var en dansk kvinnoforskare, Pil Dahlerup, som skulle försvara sin avhandling om det moderna genombrottets kvinnor. Vi nämnde Georg Brandes' namn varvid mannen sken upp igenkännande, skakade några gånger på huvudet och gick vidare alltmedan den redan långa kön växte ytterligare.

Javisst var det ett stort och ovanligt evenemang som ägde rum i Köpenhamn. Kvinnolitteraturforskare från hela Norden hade kommit resande men avhandlingen har också väckt intresse långt utanför de akademis-

ka kretsarna. Pil Dahlerup har lyft fram en hel generation undanträngda kvinnliga författare som var verksamma under andra hälften av 1800-talet. Hon läser deras böcker som ett svar på det patriarkala samhälle de levde i, som under den här perioden började gå mot sin upplösning. Spännande är också hennes syn på Georg Brandes. Hon tränger bakom kritikerns värderingar och visar fram hans komplicerade förhållande till kvinnliga författare. Hon visar på sambandet kritik-historieskrivning. Om den samtida kritiken inte uppmärksammar en författare blir hon lätt glömd av historieskrivarna. Och den betydelsefulla kritikern Georg Brandes recenserade inte gärna kvinnliga författare. På sid 104 anmäler Anne-Marie Mai och Stig Dalager avhandlingen.

Pil Dahlerup är den första i Danmark som blir doktor i kvinnoforskning och det är kanske ingen slump att det är just i ämnet kvin-

nolitteratur eftersom kvinnolitteraturforskningen länge varit ett stort och aktivt område i hela Norden. Även utbytet mellan de olika länderna är livligt. För närvarande pågår t ex ett arbete med att förbereda en nordisk kvinnolitteraturhistoria där forskare från respektive land deltar.

Vi har denna gång valt att göra ett dubbelnummer av *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. På grund av den stora aktiviteten inom kvinnolitteraturforskningen har det utvecklats många olika sätt att arbeta på och vi har därför tagit till extra utrymme för att kunna visa på bredden och mångfalden inom området.

Artiklarnas innehåll

Det är framför allt den anglo-amerikanska kvinnolitteraturforskningen som inspirerat forskarna i Norden, men också en del franska strömningar har nått hit. I artikeln 'Teoretiska diskussioner inom kvinnolitteraturforskningen' visar Gunilla Domellöf hur mötet mellan den amerikanska kritiskt-sociologiskt orienterade debatten och den franska, lingvistiskt och textteoretiskt inspirerade kan bli fruktbar för en vidareutveckling av den feministiska litteraturteorin. En representant för den franska debatten är Julia Kristeva. Hon intervjuades av Ebba Witt-Brattström när hon nyligen besökte Sverige. Den intervjun ligger till grund för en presentation av Kristevas arbete som publiceras i detta nummer.

Även i Birgitta Svanbergs artikel 'Mordet på Adèle — Agnes von Krusenstjerna och primitivismen' är Julia Kristeva aktuell eftersom vissa av hennes teorier används i en del av artikeln. Agnes von Krusenstjernas romanserie *Fröknarna von Pahlen* brukar räknas in i den litterära riktning som kallas primitivismen, vilken var rådande i Sverige under 1930-talet. Primitivismen karaktäriseras av en längtan till naturen och den 'allgoda kvinnligheten'. Denna syn på kvinnligheten, menar Birgitta Svanberg, måste te sig anorlunda och mer komplicerad för en kvinnlig författare än för en manlig, och hon diskuterar hur den primitivistiska kvinnosynen

och sexualiteten tar sig uttryck hos Agnes von Krusenstjerna.

I Lisbeth Larssons artikel 'En kvinnlig berättelsetradition' står veckopressfiktionen under 1930-talet i centrum, eftersom hon menar att den både kvantitativt och kvalitativt är något av en knutpunkt i kartläggningen av den kvinnliga läsningens tradition. Lisbeth Larsson visar att veckopressens kvinnobild står i motsättning till kvinnans roll i samhällsutvecklingen. Medan kvinnor gjort sig gällande på allt flera områden i arbets- och samhällsliv, är hon fortfarande lika hjälplös i veckotidningarnas följetonger.

Att analysera folksagor för att kartlägga djupare psykologiska mönster har varit en beprövad metod, framför allt i psykoanalytisk litteratur. Men även inom kvinnolitteraturforskningen kan det vara fruktbart vilket Torborg Lundell visar i sin artikel 'Dynamiken mellan mor och dotter i skandinaviska folksagor'. Hon koncentrerar sig främst på styvmodersgestalten och visar hur denna kan tolkas som en personifikation av den Onda Modern.

En viktig del av kvinnolitteraturforskningen är också att ta fram bortglömda kvinnliga författare och på nytt läsa och analysera deras verk. En sådan författare är Anne Charlotte Leffler som var produktiv under 1880-talet. Hennes böcker diskuterades av samtiden och översattes till flera språk. I dag är hon nästan helt okänd. Karin Palmkvist ger en presentation av hennes liv och verk och diskuterar kvinnobilderna i några av hennes noveller.

I detta nummers krönikedel ges en presentation av några forskningsprojekt och en översikt av vad som händer inom kvinnolitteraturforskningen i de nordiska länderna. Vidare recenserar de olika kvinnolitteraturhistorier som utkommit under de senaste åren. Parallellt med planeringen av en nordisk kvinnolitteraturhistoria skrivs det kvinnolitteraturhistorier i de olika länderna. Nyligen utkom en dansk kvinnolitteraturhistoria i två band, i Sverige har vi *Kvinnornas litteraturhistoria* och i Norge förbereds ett verk som liknar det danska. Förra året kom *Kvinnliga författare* som täcker kvinnornas litteraturhistoria från antiken till i dag.

Tidskriften flyttar

Under sommaren kommer *Kvinnovetenskaplig tidskrift* att flytta till Göteborg, där en ny redaktion tar över arbetet. Det är nästan fem år sedan arbetet med vad som skulle bli *Kvinnovetenskaplig tidskrift* startade här i Lund. Det har periodvis varit slitsamt och motgångarna har varit många men tack vare det stöd och den uppmuntran vi ständigt får från våra läsare har vi alltid känt oss motiverade att fortsätta vår kamp. Redan från början fanns planer att låta ansvaret för tidskriften cirkulera mellan universitetsorterna, men först nu har detta blivit praktiskt möjligt att genomföra. Det är med blandade känslor vi ser tidskriften lämna sin födelsestad. En smula vemod känner vi, men samtidigt en glädje över att nya friska göteborgskrafter med massor av idéer för framtiden har möjlighet att driva tidskriften vidare. Lycka till!